

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1899, kl 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 86, 87, 123 och 148 §§ i strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

Genom proposition, n:o 51, af den 24 sistlidne februari, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om ändrad lydelse af 86, 87, 123 och 148 §§ i strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

Enligt hvad inhemtas af det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll för den 3 sistlidne februari, är densamma föranledd af en tillämnad omarbetning af disciplinstadgan för krigsmagten i syfte, bland annat, att klargöra den civilmilitära personalens disciplinära ställning. Det vore sålunda afsigten att i disciplinstadgan upptaga tydliga och fullständiga bestämmelser dels om befogenhet för civilmilitär förman att meddela föreskrifter åt underlydande i hvad angår allmän ordning, ordningen inom krigsmagten eller dennas anseende, dels om motsvarande lydnadspligt för civilmilitär i förhållande till militär eller civil-

militär förman, dels om tillerkännande, under vissa förutsättningar, åt civilmilitär befälhafvare af den bestraffningsrätt öfver underlydande, hvarom förmäles i 11 kap. strafflagen för krigsmagten. De tilltänkta nya föreskrifterna i disciplinstadgan om civilmilitärers befälsrätt och lydnadspligt kräfde emellertid för att blifva fullt verksamma, att de i strafflagen för krigsmagten upptagna stadganden om ansvar för olydnad blefve jemkade i den rigtning, att dylikt ansvar blefve stadgad såväl för civilmilitär person, som underlåte att efterkomma öfverordnad krigsmans i särskilda fall meddelade föreskrifter i fråga om allmän ordning och dylikt, som ock för underlydande, hvilken underlåte att efterkomma hvad förman, som ej vore krigsman, i sådant hänseende befalt. Vidare kunde bestraffningsrätt i disciplinmål tydligen icke uppdragas åt civilmilitäre befälhafvare, med mindre än att desse befälhafvare för missbruk af bestraffningsrätten blefve underkastade enahanda ansvar, som med afseende på officerare och underofficerare vore föreskrifvet.

Föreliggande proposition åsyftar just införande af de ändringar i strafflagen för krigsmagten, som, efter hvad ofvan angifvits, anses erforderliga med hänsyn till disciplinstadgans förestående omarbetning.

Hvad då angår 86 och 87 §§ i förslaget, har utskottet intet att mot desamma erinra. 86 § är af alldeles samma lydelse som 87 § i nu gällande strafflag för krigsmagten, och förslagets 87 § betecknar ej annan ändring i gällande 86 §, än att ordet »krigsman» utbyts mot »någon».

Visserligen har farhåga uttalats, att den föreslagna formuleringen af 87 § skulle kunna gifvas så vidsträckt tolkning, att den deri meddelade straffbestämmelsen blefve tillämplig äfven i fråga om de personer, hvilka i händelse af mobilisering hade att å kommunernas vägnar till krigsmagten aflemna hästar och fordon; men då uppenbarligen paragrafen i fråga ej kan blifva tillämplig å andra än dem, som lyda under strafflagen för krigsmagten och, enligt 1 § af denna lag, ifrågasvarande personer ej lyda derunder, kan den uttalade farhågan betecknas såsom helt och hållet ogrundad.

I fråga om 123 § har utskottet funnit den föreslagna formuleringen afvika från den uppställning och terminologi, som uti strafflagen för krigsmagten i allmänhet förekommer.

Med hänsyn till det allmänna stadgandet i 29 § af ifrågasvarande lag, enligt hvilket civilmilitär, som blifvit förvunnen om brott, hvarå lagen är tillämplig, skall, der olika straff finnas bestämda för officerare, underofficerare och manskap, straffas i likhet med krigsman i den tjänstegrad, hvartill den straffskyldige räknas, har man i regel, då fråga

varit om brott, hvartill såväl krigsmän som civilmilitäre personer kunna göra sig skyldige, nöjt sig med att, vid bestämmande af de olika straffsatserna, hänvisa endast till de rent militära graderna. Så har exempelvis skett i 94, 103, 125 och 131 §§.

Af denna anledning har utskottet underkastat paragrafen i fråga den omredigering, som för vinnande af öfverensstämmelse med uttrycksättet i andra delar af nämnda lag varit erforderlig.

I öfrigt har det i propositionen innefattade lagförslaget ej gifvit anledning till anmärkning från utskottets sida.

Under åberopande af det anförda får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, under förklarande, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kan i oförändradt skick bifallas, ville för sin del antaga följande

Kongl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Lag

om ändrad lydelse af 86, 87, 123 och 148 §§ i strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

Häri genom förordnas, att 86, 87, 123 och 148 §§ i strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881 skola erhålla följande ändrade lydelse:

86 §.

Vägrar eller underlåter någon, som utan att vara krigsman under denna lag lyder, att åtlyda hvad den, som enligt tjenstereglemente eller särskildt förordnande öfver honom har befälsrätt i tjensten, inom gränsen af denna rätt anbefalt; varde den brottslige, om han är att hänföra till embets- eller tjänsteman, straffad efter 25 kap. 16 eller 17 § allmänna strafflagen, men eljest dömd högst till straffarbete i två år. Var förbrytelsen ringa; må den brottslige beläggas med disciplinstraff.

87 §.

Underlåter någon att efterkomma öfverordnads i särskilda fall

Kongl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

meddelade föreskrifter i hvad som rör allmän ordning, ordningen inom krigsmagten eller dess anseende; belägges med disciplinstraff eller dömes till fängelse i högst sex månader.

123 §.

Har *officer, underofficer eller någon vid krigsmagten anställd civil embets- eller tjänsteman* i disciplinmål uppsåtligen med straff belagt eller hos annan, som innehar bestraffningsrätten, till bestraffning angifvit den han visste oskyldig vara, skall *han* afsättas och förklaras ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas samt dessutom dömas,

a) om den oskyldige undergick sträng arrest eller var officer eller underofficer och undergick vaktarrest, till straffarbete från och med sex månader till och med två år; och

b) om den oskyldige undergick lindrigare bestraffning, eller om straff ej blef på grund af angifvelsen ålagdt eller, fastän det ålades, icke kom att verkställas, till fängelse i högst sex månader eller böter högst ett tusen kronor.

Gör annan, som lyder under denna lag, angifvelse, som här är nämnd, skall han dömas, der den oskyldige undergick straff, som under a) sagdt är, till straffarbete från och med sex månader till och med två år, och, der sådant fall inträffar, som omförmäles under b), till fängelse i högst sex månader

123 §.

Har *någon* i disciplinmål uppsåtligen med straff belagt eller hos annan, som innehar bestraffningsrätten, till bestraffning angifvit den han visste oskyldig vara, skall *den brottlige, om han är officer eller underofficer,* afsättas och förklaras ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas samt dessutom dömas,

a) om den oskyldige undergick sträng arrest eller var officer eller underofficer och undergick vaktarrest, till straffarbete från och med sex månader till och med två år; och

b) om den oskyldige undergick lindrigare bestraffning, eller om straff ej blef på grund af angifvelsen ålagdt eller, fastän det ålades, icke kom att verkställas, till fängelse i högst sex månader eller böter högst ett tusen kronor.

Hörer den brottlige till manskapet, skall han dömas, der den oskyldige undergick straff, som under a) sagdt är, till straffarbete från och med sex månader till och med två år, och, der sådant fall inträffar, som omförmäles under b), till fängelse i högst sex månader eller disciplinstraff af sträng arrest.

Har *någon* icke af ondt upp-

Kongl. Maj:ts förslag:

eller disciplinstraff af sträng arrest. Har någon icke af ondt uppsåt, men ändå utan laga skäl, af förhastande eller oförstånd, med straff belagt eller gjort angifvelse mot annan i disciplinmål; dömes, om den brottslige är officer eller underofficer, till böter, beräknade efter 25 kap. 21 § allmänna strafflagen, eller mistning af embete eller tjänst på viss tid, eller, der omständigheterna äro synnerligen försvårande, till afsättning, och, om han hör till manskapet, till disciplinstraff eller fängelse i högst sex månader.

Den, som efter detta lagrum gjort sig förfallen till straffarbete, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig.

Utskottets förslag:

såt, men ändå utan laga skäl, af förhastande eller oförstånd, med straff belagt eller gjort angifvelse mot annan i disciplinmål; dömes *den brottslige*, om han är officer eller underofficer, till böter, beräknade efter 25 kap. 21 § allmänna strafflagen, eller mistning af embete eller tjänst på viss tid, eller, der omständigheterna äro synnerligen försvårande, till afsättning, och, om han hör till manskapet, till disciplinstraff eller fängelse i högst sex månader.

Den, som efter detta lagrum gjort sig förfallen till straffarbete, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig.

148 §.

Till disciplinmål räknas de mål, som angå öfverträdelser af denna lag, då de efter samma lags nedannämnda rum kunna försonas med disciplinstraff, nemligen:

- 1) gemenskap med fienden, efter 56 §;
- 2) rymningsbrott, delaktighet deri eller stämpling dertill, efter 62, 64, 66, 67 och 69 §§;
- 3) olofligt undanhållande från krigstjensten, efter 68 §;
- 4) underlåtenhet att uppenbara stämpling till uppror, efter 78 §;
- 5) sådana i 80 § omförmälda handlingar, hvaraf uppror eller upplöpp lätt kan föränledas, efter samma lagrum;
- 6) otillåtna sammankomster, efter 81, 82 och 83 §§;
- 7) vägran eller underlåtenhet att fullgöra förmans befallning, efter 84, 85 och 86 §§;
- 8) underlåtenhet att efterkomma öfverordnads föreskrifter, efter 87 §;

Kongl. Maj:t förslag:

Utskottets förslag:

9) våld, hot eller förolämpning, hvarom förmåles i 90, 91, 97, 98 och 100 §§; dock att dessa mål ej må utan den förorättades uttryckliga medgifvande behandlas såsom disciplinmål;

10) ohörsamhet eller uppstudsighet emot skildtvakt, annan vakt, patrull eller annan för bevakning eller ordningens upprätthållande utställd eller utsänd truppafdelning, efter 94 och 95 §§;

11) oljud, oväsande eller annan förargelse, fylleri, opålitlighet och oanständigt uppförande samt vanvård af den aktning, som krigsman bör af annan ega, efter 102 §;

12) krigsbytes tagande utan lof, efter 103 §;

13) oförsigtigt omgående med eld, efter 109 och 110 §§;

14) obehörigt nyttjande af kronans egendom, efter 111 §;

15) oloflig försäljning, pantsättning eller annan förskingring, förstörande eller skadande af bevarings- eller beklädnadspersedlar, ammunition, tjenstehäst eller dess mundering eller foder, eller hvad annat som till utrustning hör, samt de flera förbrytelser, som omförmålas i 112 §, efter samma lagrum;

16) åtgärd af förman, som hör till manskapet, hvarigenom underlydande förmås till sammanskott, utgift, kostnad eller obehörigt arbete, efter 125 §; så ock emottagande af sådant utaf underlydande, då det bjudes såsom af fri vilja, efter samma lagrum;

17) befälhafvares försök att vid mönstring dölja befintlig brist i vapen eller annat, som hör till rustning eller mundering, efter 129 §;

18) obehörigt öfvergifvande af eller försummelse på post, efter 140 och 141 §§;

19) dubbel legotagning eller delaktighet deri, efter 142 §;

20) vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i tjensten, efter 144 §, der ej genom förseelsen uppkommit skada eller kostnad, från hvars ersättande befrielse kan, enligt hvad i 30 § sägs, ega rum; samt

21) vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i embetet af den, som utan att vara krigsman lyder under denna lag, efter 146 §.

Stockholm den 26 april 1899.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELRÖT.